

1. INTRODUCCIÓ

La Federació d'Ateneus de Catalunya (FAC) és una entitat de segon nivell que aglutina entitats socioculturals d'arreu de Catalunya. Amb l'objectiu de conèixer la complexa realitat d'aquestes entitats i comptabilitzar-ne l'activitat, la incidència i els impactes socials i econòmics que en resulten, s'ha elaborat el present informe.

Els ateneus pertanyen a un sector del qual no se n'ha fet, tradicionalment, cap estudi, ni se n'han recollit massa dades per saber l'impacte social que representen. Des de la FAC hem cregut interessant poder continuar amb aquest recull de dades que vam iniciar amb l'anuari del 2012, per mostrar la realitat d'un col·lectiu fort, arrelat al territori, dinàmic i generador de molta activitat.

Per a la seva realització s'ha estudiat una mostra de diferents ateneus repartits pel territori català, amb les dades dels quals s'ha fet una projecció sobre els 162 ateneus que a final de l'any 2013 estaven adherits a la FAC. El conjunt d'associacions estudiades desenvolupen activitats socioculturals i sense ànim de lucre.

Malgrat les activitats culturals constitueixen el principal eix d'acció d'aquestes entitats, com es pot observar al **Gràfic 1**, també desenvolupen activitats socials i esportives. Aquestes activitats tant poden ser de caire formatiu (escola de teatre o bàsquet), poden anar dirigides a persones que les desenvolupen com una afició (grup tabalers o amics que es reuneixen per jugar a cartes), o bé ser representacions obertes al públic (concert de música, espectacle de dansa o de teatre).

L'informe es nodreix d'informació facilitada voluntàriament per les pròpies associacions, a través de la resposta d'un qüestionari. **La Taula 1** en mostra els principals resultats.

ATENEUS ADHERITS A LA FAC. PRINCIPALS RESULTATS (taula 1)

Univers		162
Activitats		8.697
	Assistents	1.174.384
Nombre total d'associats		88.420
	Mitjana associats per entitat	546
	Mitjana edat dels socis	49
Junta directiva	Mitjana membres junta directiva	9
	Mitjana edat junta directiva	48
	Mitjana homes junta directiva	6
	Mitjana dones junta directiva	3
Personal		4.643
	Voluntaris	4.407
	Personal remunerat	236
Pressupost	Mitjana	145.000 €
	Total	23.600.000 €

PRINCIPALS ACTIVITATS DESENVOLUPADES ALS ATENEUS CATALANS (gràfic 1)

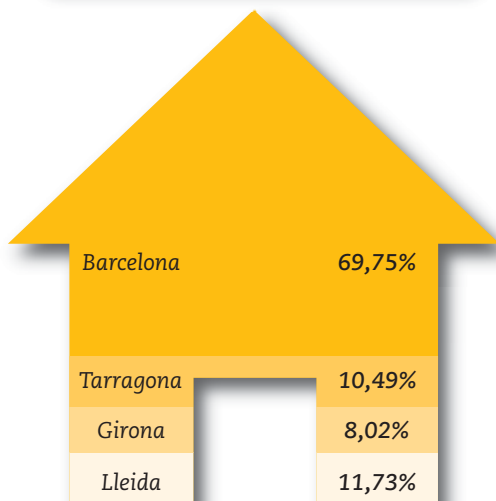

2. ELS ATENEUS FEDERATS A CATALUNYA

2.1 DISTRIBUCIÓ TERRITORIAL

Gairebé un 70% dels ateneus federats es troben a la província de Barcelona, tal com s'observa al **Gràfic 2**. Quan s'analitza la distribució d'aquests ateneus segons la comarca on estan situats, al **Mapa 1**, s'observa que la major part es concentren al Barcelonès i al Baix Llobregat. Així mateix es detecta que Lleida és la província amb menys entitats federades, havent-hi algunes comarques sense cap entitat federada.

ATENEUS ADHERITS A LA FAC, 2013. SEGONS PROVÍNCIA ON ES TROBEN. EN % (gràfic 2)

ATENEUS ADHERITS A LA FAC, 2013. SEGONS COMARCA ON ES TROBEN. EN % (mapa 1)

Activitats
programades
8.697

Assistents a les
activitats
1.174.384

2.2 ACTIVITATS

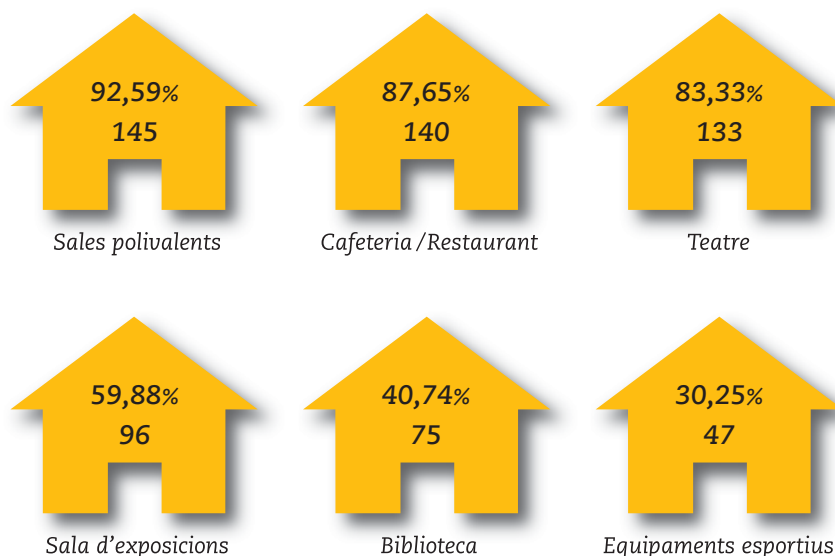
Al llarg de l'any es duen a terme gairebé 10.000 activitats als ateneus federats, amb un total d'assistents superior a 1.100.000 persones. Aquests assistents són únics per a les activitats que es comptabilitzen, és a dir, que una secció de teatre només es compta una vegada malgrat assagi 3 vegades a la setmana o faci 18 representacions a l'any. Tal i com s'observa a la **Taula 2**, les actuacions de teatre i música –tant amateurs com professionals– són de les activitats més presents als ateneus, juntament amb conferències i exposicions.

2.3 EQUIPAMENTS

Una característica dels ateneus és que la majoria d'ells disposa d'una seu social pròpia, ja sigui de propietat o de lloguer. En aquests espais és on es desenvolupa la majoria de les activitats que programen aquestes entitats. Més d'un 90% disposa de sales polivalents, seguit dels ateneus que disposen de cafeteries o restaurants (88%) i de teatres, auditoris o sales d'actes (83%). D'entre les dades que es mostren al **Gràfic 3** és rellevant que un 30% dels ateneus disposen d'equipaments esportius, entenent com a tals un gimnàs, una pista de bàsquet o un camp de futbol, per exemple.

SEGONS ACTIVITATS PROGRAMADES (taula 2)

	quantitat	assistents	ocupació mitjana
Actuacions de teatre	1.894	347.397	70%
Conferències	1.649	79.523	
Actuacions de música	1.138	155.789	56%
Exposicions	1.005	182.640	
Cursos	693	16.200	
Actuacions de dansa	607	92.420	28%
Altres	1.711	300.415	

SEGONS ELS EQUIPAMENTS QUE HI HA ALS EDIFICIS. EN % I EN NOMBRE TOTAL. RESPOSTA MÚLTIPLE (gràfic 3)

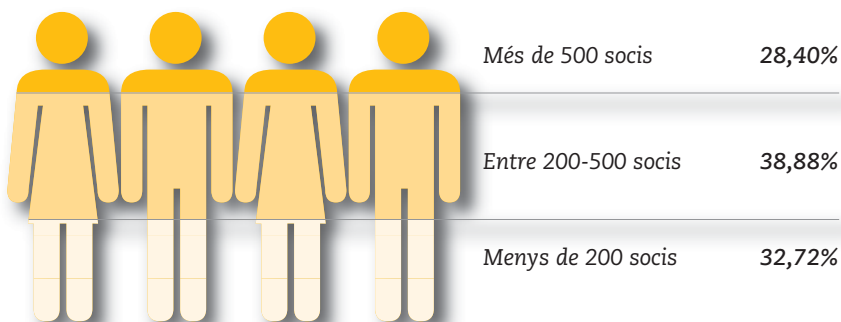

2.4 JUNTES DIRECTIVES I PERSONES ASSOCIADES

Els ateneus estan dirigits per juntes directives formades per socis de la mateixa entitat. Gairebé 1.500 persones participen en aquestes juntes directives, que es reparteixen en una mitjana de 9 persones per entitat, 6 dels quals acostumen a ser homes i 3, dones.

El total de persones associades als ateneus federats és de 88.420, que representa una mitjana de 546 socis per ateneu. Al **Gràfic 4** es mostra la distribució d'ateneus segons la seva base social.

SEGONS EL NOMBRE TOTAL D'ASSOCIATS. EN %. (gràfic 4)

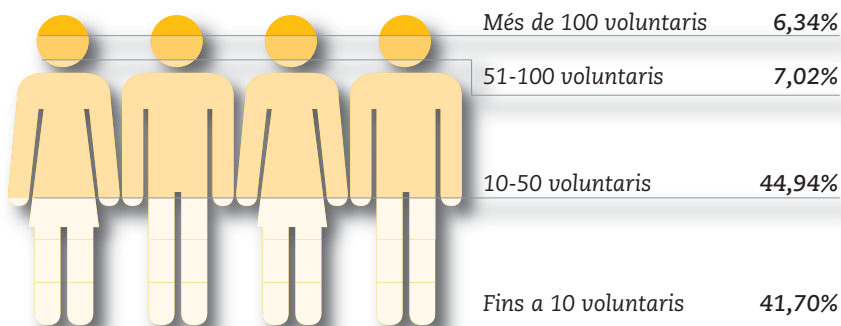

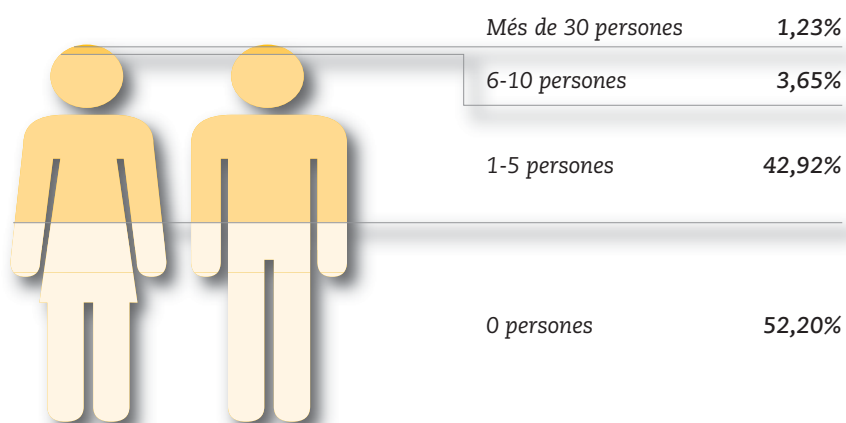
Malgrat una gran part d'aquesta massa d'associats correspon a persones d'edat avançada, també és cert que hi ha entitats amb nombroses activitats infantils i juvenils. Tant la mitjana d'edat dels socis dels ateneus (49 anys) com dels membres de les juntes directives (48 anys) estan per sota dels 50 anys.

2.5 RECURSOS HUMANS

Els ateneus depenen bàsicament del voluntariat, ja que el 95% de les persones que realitzen una tasca a l'entitat són voluntaris que desenvolupen la seva feina de manera puntual o amb un compromís a més llarg termini. La mitjana de voluntaris per entitat és de 27 persones.

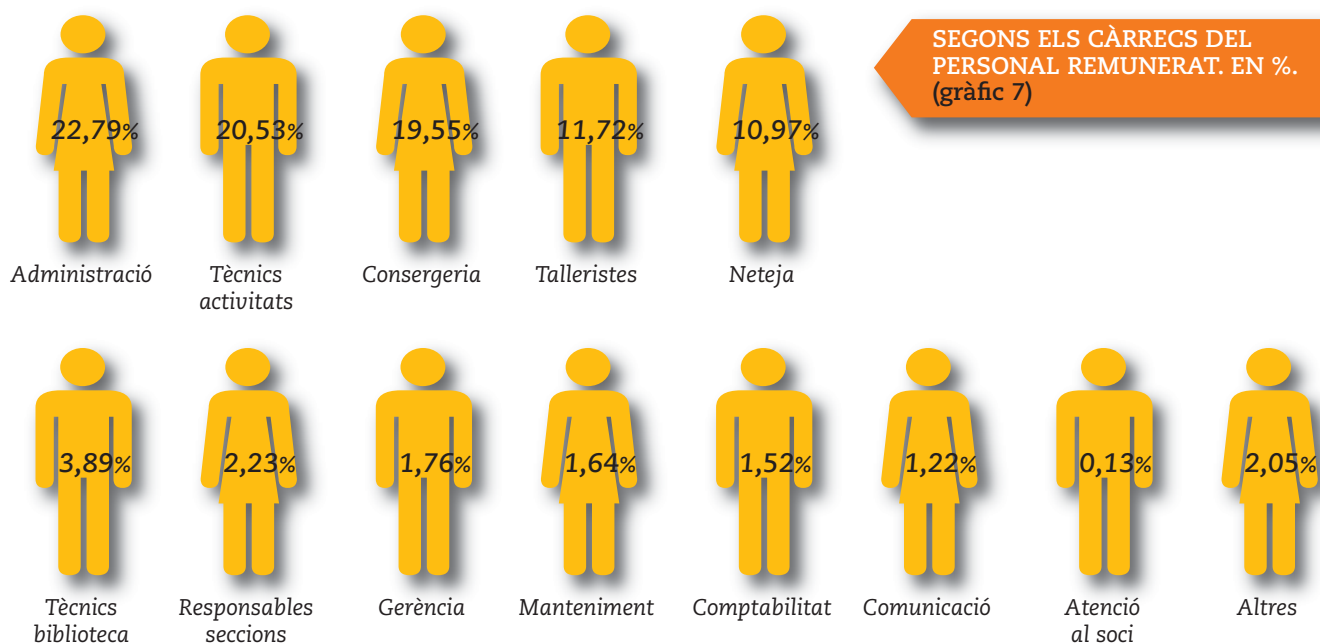
SEGONS EL NOMBRE TOTAL DE VOLUNTARIS. EN %. (gràfic 5)

SEGONS EL NOMBRE TOTAL DE PERSONAL REMUNERAT. EN % (gràfic 6)

Pel que fa al personal remunerat, la mitjana de treballadors per entitat no arriba a les dues persones. Cal tenir en compte, a més, que més del 50% de les entitats no té cap treballador remunerat, tal i com s'observa al Gràfic 6.

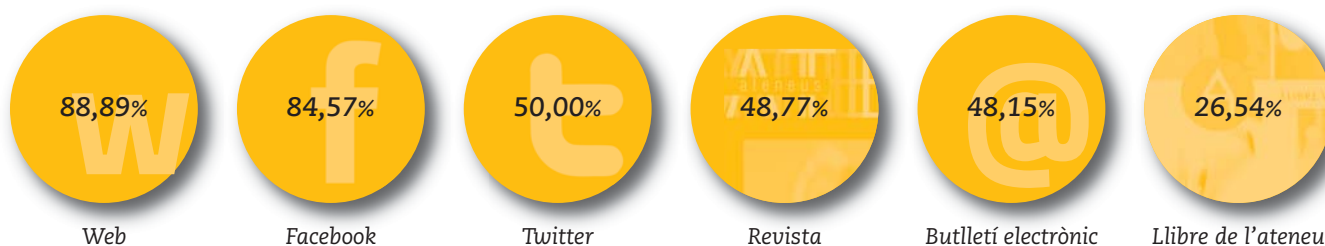

SEGONS ELS CÀRRECS DEL PERSONAL REMUNERAT. EN % (gràfic 7)

Entre les funcions que predominen entre el personal remunerat hi ha les d'administració, consergeria i neteja seguides de les d'organització d'activitats dins l'ateneu, com podrien ser les dels tècnics o dels talleristes. Per contra, les xifres de personal encarregat de la gestió directa de l'ateneu, com podrien ser gerents o coordinadors, són molt reduïdes, ja que moltes d'aquestes tasques són desenvolupades de manera voluntària per membres de les juntes directives dels ateneus.

SEGONS ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ DELS QUALS DISPOSEN. EN %. RESPOSTA MÚLTIPLE (gràfic 8)

2.6 MITJANS DE COMUNICACIÓ

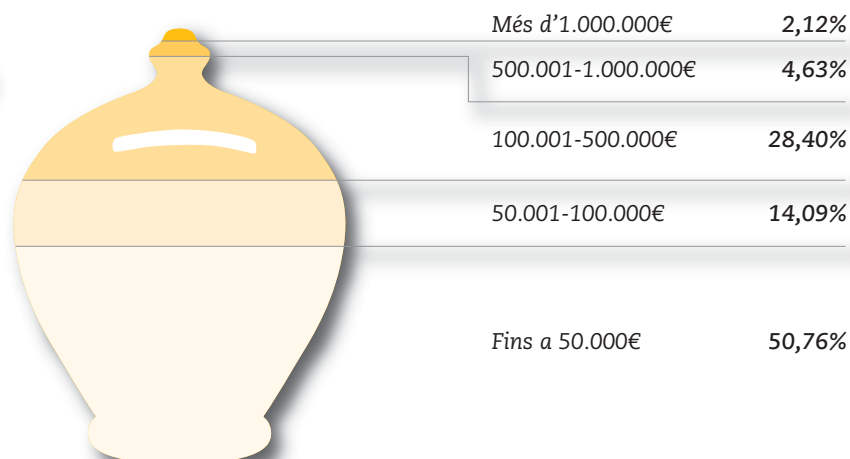
Les xarxes socials formen part de la vida dels ateneus però no tots s'hi han adaptat de la mateixa manera. Actualment són només un 10% les entitats que no tenen presència a Internet. La gran majoria d'elles tenen pàgina web (89%) o Facebook (85%), la meitat tenen un compte de Twitter (50%) i fins i tot n'hi ha algunes que tenen Instagram, Flickr o LinkedIn. Tot i la tendència a la utilització de noves tecnologies, gairebé la meitat de les entitats segueixen publicant una revista en format paper.

2.7 PRESSUPOST

La meitat dels ateneus federats té un pressupost anual de menys de 50.000€, tot i que la mitjana és de 145.000€. Cal destacar que un gruu dels ateneus (28%) té un pressupost d'entre 100.000€ i 500.000€ i que són molt pocs els ateneus que superen 1.000.000€ de pressupost (2%).

El conjunt del pressupost anual dels ateneus se situa sobre els 24.000.000€. En aquesta xifra no es comptabilitzen els pressupostos extraordinaris com poden ser, per exemple, per obres de remodelació o celebracions d'aniversaris.

SEGONS EL PRESSUPOST ANUAL. EN %. (gràfic 9)

La tendència dels ateneus és diversificar les fonts d'obtenció d'ingressos. Majoritàriament es financen a través de les quotes dels seus socis (34%) i dels serveis que ofereixen (22%). Cal destacar que l'aportació per subvencions de l'administració pública ronda l'11% de mitjana del pressupost de les entitats.

SEGONS L'ORIGEN DELS INGRESSOS ANUALS. EN % (gràfic 10)

Els associats dels ateneus paguen una quota anual amb diferents modalitats: mensual, trimestral, semestral o anual. La mitjana de l'aportació dels socis a l'entitat és de 67,47€ a l'any, que representen 5,62€ mensuals. Tanmateix hi ha entitats que cobren menys de 10€ anuals mentre que d'altres arriben a cobrar 450€. Aquestes quotes poden ser de tipologies molt diferents: quota zero fins a una certa edat, infantils, juvenils, familiars, per jubilats... A banda, moltes entitats apliquen quotes per seccions, que poden arribar a duplicar la quota de soci i que van destinades directament a subvencionar l'activitat que desenvolupa la secció en concret.

SEGONS L'IMPORT DE LES QUOTES DE SOCIS ANUALS. EN % (gràfic 11)

Federació d'Ateneus
de Catalunya

METODOLOGIA:

Recollida de dades: gener 2014 - Abril 2014

Univers d'ateneus federats: 162

Mostra d'ateneus federats: 74 (46%)

Agrupació Orfeó Ateneu Casal Cercle Foment Casino Centre Amics Club Associació Germandat Grup Joventut Lira Lluïsos
Patronat Casa Societat Cor Círcol Unió Agrupació Lira Orfeó Cercle Amics Germandat **Tots som Ateneus** Casal Casino
Centre Patronat **Associació** Unió Ateneu Casa Foment Patronat Societat Club Joventut Grup **Lluïsos** Ateneu Cercle **Unió** Centre Agrupació
Casal Grup **Foment** Círcol Associació Cor Lluïsos **Societat** Amics Círcol Club **Cor** Casino Germandat Joventut **Orfeó** Lira Casa